

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. generała broni K. Smierczewskiego

KATEDRA ROZPOZNANIA WOJSKOWEGO I ARMII OBCYCH

42
KXU
4448001980

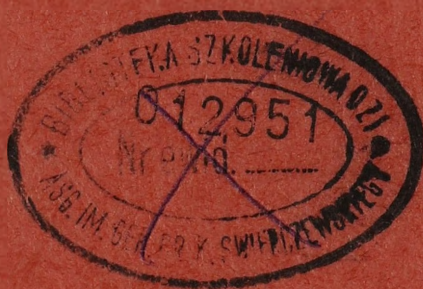
Egz. Nr 1

ppłk dypl. Stanisław CZYŻKOWSKI

**Temat: ROZPOZNANIE NA OBSZARZE OKRĘGU
WOJSKOWEGO**

(Skrypt)

str 30 \$

ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZKOLENIOWEJ
KATEDRY SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Smierczewskiego

035919

WARSZAWA

LUTY

1969

42

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO

Im. generała broni K. Świerczewskiego

KATEDRA ROZPOZNANIA WOJSKOWEGO I ARMII OBCYCH

610200/1960

Egz. Nr 1

ppłk dypl. Stanisław CZYŻKOWSKI

**Temat: ROZPOZNANIE NA OBSZARZE OKRĘGU
WOJSKOWEGO**

(Skrypt)

str 30 \$

ARCHIWUM
BIEGŁY KURS SZKOLENIA OZI
KATEDRA SZTABU GENERALNEGO
Im. gen. broni K. Świerczewskiego

035919

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego

KATEDRA ROZPOZNANIA WOJSKOWEGO I ARMII OBCYCH

Publ. prot. 1267.

NO BILIKU
SLUZBOWEGO

~~SECRET~~

Egz.nr. 1

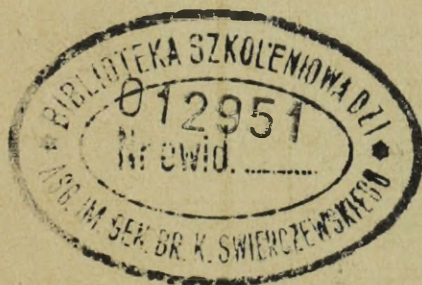
"ZATWIERDZAM"
SZEFE KATEDRY RWIAO

plk dypl. Jerzy LEWANDOWSKI

Pplk dypl. Stanisław CZYŻKOWSKI

TEMAT: ROZPOZNANIE NA OBSZARZE OKREGU WOJSKOWEGO

/Skrypt/

WARSZAWA

L u t y

1969 r.

ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZKOLENIOWEJ
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego

235919

PLAN WYKŁADU

- I. Cechy charakterystyczne rozpoznania na obszarze okręgu wojskowego.
- II. Zadania rozpoznania na obszarze okręgu wojskowego.
 1. Zagadnienia wstępne.
 2. Podstawowe zadania rozpoznania.
- III. Źródła informacji.
 - a/ Informacje uzyskane z wojewódzkich sztabów wojskowych.
 - b/ Informacje przekazywane przez Sztab Generalny.
 - c/ Informacje uzyskiwane z Korpusu Obrony Powietrznej Kraju.
 - d/ Informacje uzyskiwane z jednostek wojsk ochrony pogranicza.
 - e/ Informacje uzyskiwane z jednostek wojsk obrony wewnętrznej.
 - f/ Wymiana informacji z sąsiadami.
- IV. Praca wydziału rozpoznawczego w zakresie organizacji rozpoznania.
 - a/ Rola wydziału rozpoznawczego w organizacji rozpoznania.
 - b/ Organizacja rozpoznania.
 - c/ Planowanie rozpoznania.
 - d/ Kierowanie rozpoznaniem.
- V. Niektóre zagadnienia prowadzenia rozpoznania na obszarze okręgu wojskowego:
 - podstawowe zasady prowadzenia rozpoznania wojskowego;
 - współdziałanie rozpoznania wojskowego z terenową siecią powiadamiania rozpoznania specjalistycznego.
- VI. Zakończenie i wnioski.

I. CECHY CHARAKTERYSTYCZNE ROZPOZNANIA NA OBSZARZE OKRĘGU
WOJSKOWEGO

Rozpatrując problematykę rozpoznania w systemie obrony terytorium kraju /OTK/ musimy oderwać się od niektórych utartych pojęć dotyczących rozpoznania ogólnowojskowego. Nie oznacza to bynajmniej, że ogólne zasady organizacji i prowadzenia rozpoznania ulegają tu radykalnym zmianom lub są podważane. Jednakże odmienność pewnych pojęć, swoiste cechy rozpoznania na obszarze okręgu wojskowego, warunki jego organizacji i prowadzenia wymagają traktowania go jako specjalistycznego rodzaju rozpoznania. Odrębne właściwości rozpoznania na obszarze okręgu wojskowego wynikają z odrębnych form działania nieprzyjaciela, ze specyficznych cech sił i środków rozpoznania oraz z warunków w jakich prowadzi się to rozpoznanie. O ile bowiem rozpoznanie ogólnowojskowe prowadzone jest z reguły w warunkach bezpośredniej styczności z nieprzyjacielem - o tyle rozpoznanie na obszarze okręgu wojskowego prowadzone jest z reguły bez tej styczności - i właśnie jej nawiązanie jest jednym z zasadniczych celów rozpoznania. Jeżeli rozpoznanie ogólnowojskowe jest przedsięwzięciem, mającym za główny cel zdobycie informacji o nieprzyjacielu dla zorganizowania przeciwko niemu odpowiednich działań bojowych - to rozpoznanie na obszarze okręgu wojskowego w systemie obrony lądowej kraju jest przedsięwzięciem, w którym z reguły zdobycie wiadomości o nieprzyjacielu pociąga za sobą, bez żadnej przerwy - działania w celu likwidacji nieprzyjaciela i to zazwyczaj tymi siłami, które prowadzą rozpoznanie. Jeżeli wreszcie w rozpoznaniu ogólnowojskowym rozpoznanie agenturalne jest środkiem wyższych dowództw i sztabów operacyjnych i jego działalność jest tylko w pośredni sposób związana z rozpoznaniem wojskowym - to w rozpoznaniu terytorium kraju stanowi ono podstawowy środek rozpoznania przede wszystkim na terytorialnych szczeblach dowodzenia w systemie OTK.

Należy również podkreślić i to, że dowódca wojsk operacyjnych, mając określony kierunek i strefę działania, znając choćby w ogólnych zarysach położenie nieprzyjaciela, może nastawić swoje rozpoznanie na dość wąski wycinek, na zdobycie tych informacji, które w danej sytuacji są mu najpotrzebniejsze do wykonania określonego, jednego zadania. W obronie terytorium kraju jest

inaczej. Dowódca okręgu wojskowego nie ma przed sobą określonego przeciwnika, nie ma określonego kierunku zagrożenia, nie ma jednego zadania. Strefą działania jest dla niego cały obszar okręgu, a zadań jest zawsze co najmniej kilka, przy czym często trzeba je będzie wykonywać równocześnie. Ponieważ nieprzyjaciel może - przynajmniej teoretycznie - skierować swoje działania w każdy rejon na tym obszarze dowódca okręgu nie może nastawić rozpoznania na określony kierunek, dopóki nie zarysowują się wyraźnie zamiary nieprzyjaciela. Inaczej mówiąc okręg musi prowadzić rozpoznanie powierzchniowe, rozpoznanie całego obszaru.

Oto kilka najważniejszych cech specyficznych charakteryzujących rozpoznanie na obszarze okręgu wojskowego w systemie OTK, odróżniających je od rozpoznania ogólnowojskowego. Nie od rzeczy będzie jeszcze dodać, że:

1. Rozpoznanie w systemie obrony terytorium kraju nie jest swoistym rodzajem rozpoznania i nigdy samodzielnie nie występuje. Przykładem tego jest rozpoznanie przeciwdywersyjne. Skuteczność rozpoznania przeciwdywersyjnego uzależniona jest przede wszystkim od ścisłego powiązania i współpracy z rozpoznaniem ^{specjalistycznym} rozpoznaniem ^{specjalistyczne} obejmuje całe obszary kraju, dociera do najbardziej odosobnionych rejonów środowisk a nawet osób. Ścisłe współdziałanie i wszechstronna współpraca organów rozpoznania przeciwdywersyjnego z rozpoznaniem ^{specjalistycznym} umożliwia szybkie wykrywanie i identyfikowanie dywersantów, w wypadku ich pojawienia się w dowolnym rejonie.
2. Rozpoznanie przeciwdywersyjne, przeciwdesantowe i przeciw środkom masowego rażenia musi funkcjonować z chwilą zaistnienia choćby potencjonalnego zagrożenia obszaru PRL. A ponieważ przesłanki takiego zagrożenia mogą w tej lub innej postaci pojawić się w każdym okresie zagrożenia wojennego - to jedną z ważnych cech tego rozpoznania jest to, że musi ono w swojej organizacji, strukturalnych rozwiązaniach i przygotowaniach zachować bezwzględnie ciągłość od czasu pokojowego poprzez okresy zagrożenia wojennego - aż do okresu wojny. Tylko w tych warunkach system rozpoznania w obronie terytorium kraju /OW/ będzie mógł pomyślnie wykonywać

wykonywać swoje zadania.

3. Istotną cechą rozpoznania w systemie OTK jest i to, że jest ono organizowane i prowadzone na obszarze dobrze znanym, w oparciu o rozpoznane zawnazu warunki działań - co nie zawsze ma miejsce w rozpoznaniu prowadzonym przez wojska operacyjne. Na obszarze okręgu wojskowego w okresie pokojowym jesteśmy w stanie określić przypuszczalne rejony i obiekty działania dywersji, jesteśmy w stanie wskazać prawdopodobne rejony, a nawet obliczyć przypuszczalny czas wysadzenia desantów powietrznych i morskich oraz określić możliwości nieprzyjaciela w zakresie wykonania zmasowanych uderzeń jądrowych. Przewidywania te umożliwiają zawnazu na zorganizowanie takiego systemu rozpoznania, któryby wykluczał swobodę działania nieprzyjaciela w wypadku jego pojawienia się.

ZADANIA ROZPOZNANIA NA OBSZARZE OKRĘGU WOJSKOWEGO

1. Zagadnienia wstępne

Sledząc, poczynając od zakończenia drugiej wojny światowej bieg wydarzeń politycznych w krajach socjalistycznych, możemy stwierdzić, że w państwach tych działalność obcego wywiadu i penetracji wroga przejawia się niemal ciągle. Typowym przykładem wrogiej działalności imperialistycznego wywiadu i jego oddziaływania na społeczeństwo, gospodarkę, radio, prasę i telewizję, a nawet na siły zbrojne i organa bezpieczeństwa są ostatnie wydarzenia w Czechosłowacji.

Obcy wywiad już w okresie pokojowym stosując przeróżne metody i formy działania, pragnie rozbicić blok państw socjalistycznych, wyrwać poszczególne państwa z tego obozu i pozyskać je dla swoich imperialistycznych celów.

Okres powojenny pokazuje, że intensywność działalności wroga w państwach obozu specjalistycznego, wzrasta zawsze wtedy, kiedy następuje wzrost napięcia w polityce międzynarodowej.

Działalność wroga w okresie pokojowym przejawia się m.in. w dążności do pozyskania dla swoich interesów takich instytucji jak radio, prasa, telewizja /przykład Czechosłowacji/, próbach rozbicia od wewnątrz szeregów partyjnych, zakłóceniu życia gospodarczego i politycznego, sianiu nienawiści między poszczegól-

nymi narodami itp. Nie ulega najmniejszej wątpliwości, że w okresie wojny, działalność wroga na terytorium PRL będzie bardzo wzmożona.

Z powyższego wynika, że zapobieganie działalności wroga na terytorium kraju zależy przede wszystkim od właściwej organizacji rozpoznania i jego skuteczności. Wydaje się, że skuteczność rozpoznania na obszarze całego kraju jak i na terytorium okręgu wojskowego, uzależniona jest głównie od ^{x/} sprawnego funkcjonowania rozpoznania specjalistycznego. Z działalnością rozpoznania specjalistycznego na obszarze okręgu wojskowego bardzo ściśle związane jest rozpoznanie ogólnowojskowe /przeciwdwersyjne i przeciwdesantowe/ a ponadto rozpoznanie prowadzone przez poszczególne działy wewnętrzne i rozpoznaniem tym związana jest ^{ochrona} ochrona wszelkiego rodzaju obiektów wojskowych, gospodarczych, telekomunikacyjnych, komunalnych itd.

Z zadań stojących przed rozpoznaniem specjalistycznym wynika, że obejmuje ono całokształt działalności wszystkich organów wewnętrznego bezpieczeństwa państwa /milicja obywatelska, ORMO, służba bezpieczeństwa, kontrwywiad/, które prowadzą na obszarze okręgu wojskowego rozpoznanie w celu wykrycia na czas każdego przejawu zagrożenia bezpieczeństwa i porządku publicznego. Rozpoznanie prowadzone w tym kierunku ma kapitałne znaczenie, ponieważ realizuje niezwykle ważne zadanie zapobiegania wrogiej działalności nieprzyjaciela we wszystkich jego formach i przejawach oraz stwarzania najbardziej sprzyjających warunków dla szybkiego likwidowania każdego przejawu zagrożenia bezpieczeństwa wewnętrznego okręgu.

2. Podstawowe zadania rozpoznania

Do zasadniczych zadań rozpoznania na obszarze okręgu wojskowego należy zaliczyć :

- x/ Pod pojęciem rozpoznania specjalistycznego w systemie obrony terytorium kraju /okręgu/ należy rozumieć rozpoznanie organizowane i prowadzone przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych.

- a/ dla rozpoznania specjalistycznego - wykrywanie wszy-
stkiego, co stanowi zagrożenie wewnętrznego bezpieczeń-
stwa i porządku publicznego w okręgu - od najdrobniej -
szych, pospolitych naruszeń prawa przez obywateli - aż do
działań nieprzyjacielskich dywersyjnych sił zbrojnych na
terytorium okręgu;
- b/ dla rozpoznania przeciwdywersyjnego - wykrywanie wszy-
stkiego co stanowi zagrożenie zbrojne bezpieczeństwa we-
wnętrznego, a w szczególności:
- Grupy specjalnego przeznaczenia i desanty dywersyjne
nieprzyjaciela - ich siła, skład, organizacja, uzbroje-
nie i wyposażenie;
 - zbrojne bandy i grupy terrorystyczne miejscowego po-
chodzenia - ich siła, skład, organizacja, uzbrojenie,
Przywódcy;
 - System powiązań grup dywersyjnych i desantów nieprzyja-
ciela z miejscowym podziemiem;
 - Przepuszczalne zadania i zamiary nieprzyjaciela oraz
przesłanki ich realności;
 - taktyka działań nieprzyjaciela i terenowy zasięg od-
działywania poszczególnych jego zgrupowań;
 - system dowodzenia, łączności i zaopatrywania nieprzyja-
ciela;
 - Rejony prawdopodobnego bazowania i zrzutowiska, punkty
kontaktowe, punkty zaopatrzeniowe, trasy przemarszu;
 - obiekty prawdopodobnego zainteresowania dywersantów
oraz rejony przyległe do tych obiektów i podejścia do
nich;
- c/ dla rozpoznania przeciwdesantowego - określenie miejsca,
czasu, siły, składu, organizacji, uzbrojenia i ugrupowa-
nia desantu powietrznego lub morskigo;
- ustalenie systemu łączności i dowodzenia wewnątrz zgru-
powania desantowego nieprzyjaciela;
 - określenie charakteru działania wojsk desantowych nie-
przyjaciela.

Niezależnie od prowadzenia przez przeciwnika na obsza-
rze okręgu działań specjalnych, dywersyjnych, desantów po-
wietrznych i morskich liczyć się należy z możliwością użycia

przez nieprzyjaciela środków masowego rażenia. Rozpoznanie tego typu zagrożenia okręgu ma dla jego obrony kapitalne znaczenie. Wykrycie na czas zagrożenia z powietrza, jest dotychczas jedynym środkiem zapewniającym minimum szans na uruchomienie wszelkich środków bezpieczeństwa i chociaż nie może zapewnić całkowitej ochrony, to może je znacznie zmniejszyć. Równie ważnym zagadnieniem dla dowództwa okręgu jest dostarczenie na czas danych o skutkach uderzeń jądrowych, chemicznych czy bakteriologicznych. Od efektów tego rozpoznania niejednokrotnie zależy skuteczność akcji ratowniczej. Uderzenia jądrowe powodować będą powstawanie pożarów, powodzi i klęsk żywiołowych. Wszystko to powodować będzie strach i panikę wśród ludności cywilnej. Liczyć się należy również z silnym oddziaływaniem psychologicznym na ludność cywilną, poprzez nadawanie wrogich audycji radiowych, kolportaż ulotek, odezw a nawet codziennej prasy, poprzez dywersję, napady i szantaż. Tego rodzaju oddziaływanie nieprzyjaciela na ludność cywilną może poważnie utrudnić realizację najlepszych nawet przedsięwzięć związanych z obroną okręgu wojskowego. Rozpoznanie w tym zakresie ^{powinno} wykryć na czas wszelkie objawy psychologicznego oddziaływania nieprzyjaciela, aby natychmiast można było wprowadzić odpowiednie środki zapobiegawcze.

Niezależnie od wymienionych zadań, na terytorium okręgu wojskowego występuje cały szereg różnorodnych problemów rozpoznawczych, które wywierają istotny wpływ na sprawność funkcjonowania życia okręgu. Są to zadania rozpoznawcze o charakterze gospodarczo-obronnym, do których można zaliczyć:

- wykrycie wszelkich objawów zagrożenia bezpieczeństwa ludności oraz mienia społecznego przed różnymi klęskami żywiołowymi /powodzie, pożary/;
- wykrycie na czas wszelkiego rodzaju zatruc środków masowego spożycia /woda, mleko, masło, mięso, wędlina, pieczywo itd./;
- wykrycie w początkowym stadium epidemii chorób u ludzi i zwierząt /mogą wystąpić masowo po uderzeniach jądrowych nieprzyjaciela/;
- szybkie wykrycie różnego rodzaju niszczeń i wypadków na drogach kołowych i kolejowych, szczególnie tych, które są wykorzystywane dla przegrupowania wojsk operacyjnych.

Realizacja powyższych zadań stanowi istotne znaczenie dla życia i obronności okręgu oraz wojsk operacyjnych rozmieszczonych względnie przegrupowujących się przez obszar okręgu wojskowego. Należy podkreślić, że jedynie wczesne rozpoznanie tego typu zagrożenia może zapobiec, ograniczyć lub zlokalizować jego rozmiary.

Z powyższych rozważań wynika, że zakres problemów rozpoznawczych występujących na terytorium okręgu wojskowego jest bardzo szeroki. Zadania te są bardzo zróżnicowane i obejmują niemal wszystkie dziedziny życia gospodarczego, politycznego, militarnego.

III. ŹRÓDŁA INFORMACJI

3.2

Nie rozwiązany do chwili obecnej problem się i środków rozpoznania, któreby podlegały bezpośrednio dowództwu okręgu wojskowego, skłania do tego, że okręg zmuszony jest jedynie do korzystania z informacji uzyskiwanych z innych źródeł. Taki stan rzeczy, nakłada na okręg wojskowy szczególne obowiązki w zakresie zapewnienia sobie ciągłości dopływu informacji. Problem ten uzależniony jest przede wszystkim od dobrze zorganizowanej łączności między sztabem okręgu wojskowego a organami prowadzącymi rozpoznanie.

a/ Informacje uzyskiwane z wojewódzkich sztabów wojskowych

Do najważniejszych źródeł, z których okręg wojskowy uzyskuje wiadomości są wojewódzkie sztaby wojskowe podległe wojewódzkim komitetom obrony /WKO/.

Poszczególne działy WKO w zależności od sprawowanej przez nich funkcji w życiu polityczno-gospodarczym i obronności województwa, posiadają odpowiednio rozbudowane i wyposażone wojska i organa rozpoznawcze. Do nich m.in. należą pułki obrony terytorialnej, które posiadają w swoim składzie /w zależności od typu organizacji/ od plutonu do kompanii rozpoznania ogólnowojskowego oraz od plutonu do kompanii rozpoznania skażeń. Bataliony obrony terytorialnej w powiatach posiadają pluton rozpoznania ogólnowojskowego i pluton rozpoznania skażeń.

Działowi wewnętrznemu WKO podległe są bezpośrednio organa służby bezpieczeństwa, MO straży pożarnej szczebla wojewódzkiego oraz podległe przez powiatowe komitety obrony organa tych samych instytucji szczebla powiatowego.

Działowi ochrony ludności podlegają wszystkie organa rozpoznania sanitarnego epidemiologicznego, budownictwa i gospodarki komunalnej.

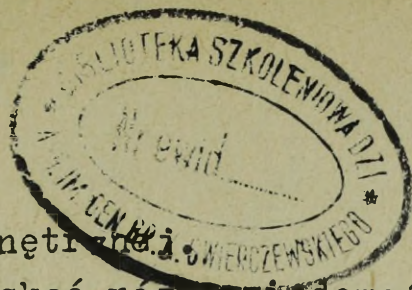
Pozostałe działy WKO posiadają w ramach ich potrzeb odpowiednie organa i środki zdolne do prowadzenia rozpoznania w określonym zakresie - jak służba ochrony kolei, straż przemysłowa, służba wodna, służba leśna itp.

Podstawowym jednak źródłem wiadomości jest ludność cywilna. Żadna wroga działalność nie jest w stanie ukryć się przed okiem miejscowej ludności. Ludność cywilna najwcześniej może dostrzec wszelkie objawy dywersji, sabotażu, psychologicznego oddziaływania wroga a ponadto najwcześniej przeciwstawić się klęskom żywiołowym takim jak pożary, epidemie, choroby zakaźne, porażenia itp. Sprawność funkcyjonalnie wykonywanych zadań rozpoznawczych przez ludność cywilną uzależniona jest głównie od ścisłej współpracy ludności z organami MO i bezpieczeństwa wewnętrznego.

Wojewódzkie Komitety Obrony poprzez WSzW, dzięki rozmieszczenym bezpośrednio w terenie organom bezpieczeństwa oraz sztabom lokalnym, obejmują zasięgiem cały obszar okręgu /kraju/, wobec czego mogą one i powinny doskonale orientować się we wszystkich zmianach, jakie zachodzą na ich terenie oraz znać wszelkie przejawy wrogiej działalności. Z uwagi na to, że okręg nastawiony jest na działania na korzyść województw, wiadomości uzyskane z wojewódzkich sztabów wojskowych mają dla okręgu podstawowe znaczenie.

Do innych źródeł informacji, z których okręg może korzystać należy zaliczyć:

- Komitet Obrony Kraju, a szczególnie sztab generalny
- Korpus Obrony Powietrznej Kraju /KOPK/, działający na obszarze okręgu;

- dowództwa jednostek WOP;
- dowództwa jednostek wojsk obrony wewnętrznej.

Z tych różnych źródeł można uzyskać różne wiadomości, których treść powinna dać pełny obraz położenia na obszarze okręgu wojskowego.

W czasie konfliktu zbrojnego mogą istnieć sytuacje, które wymagać będą natychmiastowej interwencji okręgu. Do takich należeć będzie w pierwszym rzędzie wysadzenie przez nieprzyjaciela desantu powietrznego lub morskiego na obszarze okręgu.

Zdajemy sobie sprawę z tego, że powodzenie walki z desantem zależy głównie od czasu rozpoczęcia tej walki. Chodzi o to, aby nie dopuścić do uzyskania przez lądujące oddziały nieprzyjaciela pełnej gotowości bojowej. W związku z tym okręg nie może i nie powinien czekać na pełne wiadomości o lądującym desancie nieprzyjaciela. Walkę z desantem powinno się rozpocząć jak najwcześniej, a więc z momentem zauważenia desantowania - ściślej mówiąc, już w trakcie jego przelotu lub podchodzenia morzem. Wiadomości o lądowaniu desantu muszą być przekazywane natychmiast, tak jak one napływają, choćby nawet nie były w pełni sprawdzone.

Istotnym zagadnieniem, które będzie wymagało bezpośredniego zaangażowania się okręgu, są wiadomości dotyczące band zbrojnego podziemia i grup specjalnego przeznaczenia /dywersyjnych/. Dla zorganizowania działań w skali okręgu, co będzie miało miejsce w przypadku takiego nasilenia działań, któremu nie będą w stanie sprostać siły podległe WSZW, w sztabie okręgu musi powstać pełny obraz sytuacji, pozwalający zorganizować akcję likwidacyjną, zapewniającą uzyskanie całkowitego powodzenia. Do kierowania akcją przeciwdywersyjną na szczeblu okręgu wyznaczony będzie zwykle dowódca całości sił, zaangażowanych w likwidacji band zbrojnego podziemia lub grup dywersyjnych. Do jego obowiązków należeć będzie zorganizowanie rozpoznania przed walką w czasie działań likwidacyjnych. Również ważnym zagadnieniem, które bezpośrednio interesuje okręg wojskowy jest problem uzyskiwania wiadomości o uderzeniach jądrowych i ich skutkach. Zanim okręg zaangażuje swoje siły dla udzielenia pomocy rejonom /obiektom/ porażonym, musi wiedzieć, któremu, czy którym rejonom

/obiektom/ dać pierwszeństwo. Analizę skutków uderzeń jądrowych na obszarze okręgu, można więc będzie przeprowadzić jedynie na podstawie aktualnego obrazu sytuacji jądrowej. To z kolei uzależnione jest od sprawności rozpoznania skażeń i uderzeń jądrowych oraz od szybkości przekazywania danych.

b/ Informacje przekazywane przez Sztab Generalny

Wiadomości, jakie można będzie uzyskać ze sztabu generalnego, dotyczyć będą zwykle sytuacji ogólnej na obszarze całego kraju oraz stopnia jego zagrożenia ze strony nieprzyjaciela. Sztab Generalny znając na bieżąco: dyslokację wojsk NATO, desantu powietrznego, morskiego i lotnictwa transportowego, a ponadto położenie walczących stron jest w stanie określić prawdopodobieństwo wysadzenia przez nieprzyjaciela desantu powietrznego. Na podstawie znajomości rozmieszczenia wyrzutni raketowych i samolotów nosicieli broni jądrowej, możliwe będzie również określenie rejonów najbardziej narażonych na uderzenia bronią jądrową. Sztab Generalny określi również na podstawie analizy walczących stron, czy i w jakim stopniu obszar państwa jest narażony na bezpośrednie działanie wojsk lądowych nieprzyjaciela. Wszystko to stanowić będzie podstawę dla odtworzenia ogólnego obrazu położenia, a to z kolei posłuży okręgowi do poczynienia odpowiednich przedsięwzięć związanych z organizacją rozpoznania i obroną okręgu.

c/ Informacje uzyskiwane z Korpusu Obrony Powietrznej Kraju

Korpus Obrony Powietrznej Kraju jest podstawowym źródłem wiadomości o działalności sił powietrznych nieprzyjaciela nad obszarem okręgu /kraju/. Śledzenie tej działalności przez sztab korpusu, może pozwolić na określenie możliwości nieprzyjaciela. Intensywne rozpoznanie przez nieprzyjaciela określonych rejonów, może wskazać na przygotowanie uderzenia jądrowego, bądź na wysadzenie desantu. Śledzenie przelotów może pozwolić na określenie miejsca wysadzenia desantu na wykrycie rejonów zrzutu grup specjalnych i agentów, co w połączeniu z obserwacją prowadzoną na wszystkich szczeblach, począwszy od lokalnych oddziałów

samoobrony, pozwoli na dość dokładną lokalizację wrogich elementów. Wiadomości z KOPK pozwolą na uprzedzenie zagrożonych obiektów w groźbie uderzenia lotnictwa i ogłoszenie alarmu.

d/ Informacje uzyskiwane z jednostek wojsk ochrony pogranicza

Dowództwa jednostek WOP mają w swoim rejonie działania zorganizowaną terenową sieć rozpoznania i powiadamiania. Znając swój teren działania stanowią poważne źródło informacji z rejonów przygranicznych. Jednostki WOP nie dysponują specjalnymi pododdziałami rozpoznawczymi, ale cała organizacja WOP nastawiona jest nie tylko na dozorowanie granicy, lecz i na prowadzenie rozpoznania - na nim bowiem opiera się jej działanie.

e/ Informacje uzyskiwane z jednostek wojsk obrony wewnętrznej

Wiele cennych informacji może uzyskać sztab okręgu od wojsk obrony wewnętrznej. Jednostki tych wojsk najczęściej rozmieszczone będą w miejscach najbardziej prawdopodobnego zagrożenia okręgu ze strony grup dywersyjnych, band zbrojnego podziemia i desantu. Sztaby wojsk wewnętrznych wykorzystując organiczne pododdziały rozpoznawcze będą prowadziły rozpoznanie przy ścisłym współdziałaniu z wojewódzkimi organami rozpoznawczymi. W niektórych przypadkach sztab okręgu może nakazać oddziałom wewnętrznym prowadzenie rozpoznania na korzyść województw. Prowadzenie rozpoznania przez wojska wewnętrzne odbywa się na podstawie okręgowego planu rozpoznania. Bardzo często zadania rozpoznawcze wykonywane przez te organa mogą się nakładać na rozpoznanie prowadzone przez wojewódzkie organa rozpoznawcze, ale nie będzie to doblowanie zadań, tylko wzmocnienie rozpoznania w tych rejonach, gdzie rozpoznanie prowadzone przez województwo wymaga takiego wzmocnienia.

f/ Wymiana informacji z sąsiadami

Dość istotnego znaczenia w ocenie działalności przeciw - nika na terytorium okręgu wojskowego, powinna mieć wymiana informacji z sąsiednimi okręgami wojskowymi. Wymiana ta powinna być oparta o wielokanałową łączność między poszczególnymi sztabami okręgu, sztabami KOPK, wojsk obrony wewnętrznej, wojsk ochrony pogranicza oraz wojewódzkimi sztabami wojskowymi, szczególnie

tymi, które są w bezpośrednim sąsiedztwie dwóch okręgów. Nie należy też pominąć wymiany informacji pomiędzy sąsiadującymi okręgami państw Układu Warszawskiego.

Reasumując zagadnienie źródeł informacji, z jakich powinien korzystać sztab okręgu wojskowego należy stwierdzić, że:

1. Istniejący system rozpoznania w obronie terytorium kraju oparty jest przede wszystkim na siłach i środkach, które nie podlegają bezpośrednio okręgowi.
2. Olbrzymi obszar za którego obronę odpowiedzialne jest dowództwo okręgu wojskowego, podkreśla istotę i znaczenie rozpoznania.
3. Dowodzenie siłami i środkami obrony na terytorium okręgu wojskowego uzależnione będzie przede wszystkim od ciągłości dopływu informacji. Natomiast ciągłość dopływu informacji uzależniona będzie od sprawnie działającej łączności. Łączność między poszczególnymi organami rozpoznawczymi powinna być oparta na kilku różnorodnych kanałach.

IV. PRACA WYDZIAŁU ROZPOZNAWCZEGO W ZAKRESIE ORGANIZACJI ROZPOZNANIA

a/ Rola wydziału rozpoznawczego w organizacji rozpoznania

Zagadnieniami rozpoznania w sztabie okręgu zajmuje się wydział rozpoznawczy, który podlega wraz z oddziałem operacyjnym zastępcy dowódcy okręgu do spraw operacyjnych. W sztabie okręgu wojskowego dział operacyjny i rozpoznawczy występują jako jedna całość. Połączenie tych dwu funkcji wynika stąd, że działania operacyjne w obronie terytorium kraju, jako działania czysto obronne, a więc stanowiące reakcję na ujawnione zamiary nieprzyjaciela, muszą opierać się na szczegółowej znajomości jego działań. Innymi słowy w obronie terytorium kraju działania rozpoznawcze najczęściej będą połączone z bezpośrednią likwidacją grup dywersyjnych, band zbrojnego podziemia, desantu czy jakiegokolwiek innego zagrożenia. Stąd ścisłe powiązanie obu zagadnień w sztabie. W sprawach rozpoznania wydział rozpoznawczy jest jednym organem, który występuje na zewnątrz, który zbiera, analizuje i segreguje informacje oraz rozpowszechnia je wśród zainteresowanych.

b/ Organizacja rozpoznania

Organizacja rozpoznania w okręgu opiera się na głębokiej znajomości współczesnych zasad i metod prowadzenia działań wojennych, dokładnej znajomości charakteru i problematyki obronnej okręgu wojskowego oraz umiejętnym wykorzystaniu zebranych informacji o nieprzyjacielu.

Na pojęcie "organizacja rozpoznania" w systemie OTK składa się szereg przedsięwzięć związanych ze zdobywaniem informacji o nieprzyjacielu, terenie i sytuacji wewnętrznej na wszystkich odcinkach życia kraju. Podstawą organizacji rozpoznania na obszarze okręgu wojskowego jest zarządzenie do prowadzenia rozpoznania wydane przez sztab generalny /sekretariat KOK/.

Zbieranie informacji jest to stała, nieprzerwana i nigdy nie kończąca się praca wszystkich organów rozpoznania i wszystkich ogniw dowodzenia. Praca w tym dziale opiera się na z góry ustalonych warunkach informowania i przekazywania do sztabu okręgu określonych wiadomości czy to w formie bezpośrednich stwierdzeń zaiętniających faktów, czy też w formie opracowanych już analiz działalności nieprzyjaciela.

Zbieranie informacji w okręgu odbywa się według ustalonego schematu - harmonogramu, w którym wymienione są źródła informacji, wiadomości, jakie mogą być przekazywane oraz czas w jakim należy je przekazywać.

Zebrane przez wydział rozpoznawczy informacje są podstawą do oceny położenia na obszarze okręgu i do podjęcia decyzji przez dowódcę do ewentualnej walki. Pod pojęciem "walka" rozumiemy tutaj nie tylko starcie zbrojne z przeciwnikiem, ale i wszelkie inne formy przeciwdziałania. Może lepiej byłoby to nazwać "podjęciem decyzji do działania".

Wtedy będziemy rozumieć, że chodzi tu również dobrze o podjęcie walki zbrojnej jak i o uruchomienie sił dla likwidacji skutków uderzeń bronią masowego rażenia, czy o inne działania nie związane z użyciem broni.

Podjęcie decyzji do obrony przez dowódcę okręgu wojskowego możliwe jest jedynie w oparciu o głęboką analizę i

ocenę zagrożenia terytorium okręgu. Analizę taką przeprowadza szef wydziału rozpoznawczego w oparciu o takie dane jak: rozmieszczenie wojsk przeciwnika i jego możliwości oddziaływania oraz sytuację wewnętrzną na obszarze okręgu wojskowego i bezpośrednich sąsiadów.

Szef wydziału rozpoznawczego przeprowadzając ocenę zagrożenia okręgu przez nieprzyjaciela powinien rozpatrzyć następujące zagadnienia :

1. Możliwości użycia przez nieprzyjaciela broni masowego rażenia i klasycznych środków walki /kiedy i jakie środki nieprzyjaciela może użyć/.
2. Prawdopodobne rejony i obiekty, które mogą być objęte działalnością dywersyjną nieprzyjaciela, a w wypadku pojawienia się grup dywersyjnych należy określić: ich liczebność, organizację, uzbrojenie, system dowodzenia i łączności, sposób zaopatrywania, metody działania.
3. Zasadnicze obiekty stanowiące główny cel działań grup dywersyjnych.
4. Prawdopodobne rejony możliwego bazowania wrogiego podziemia. W wypadku stwierdzonych faktów o jego istnieniu określenie: siły, składu, uzbrojenia, wyposażenia, systemu dowodzenia i łączności, sposobu zaopatrywania, metody działania, współdziałania z działaniami grup specjalnego przeznaczenia, obiektów ataku.
5. Możliwości wysadzenia desantów powietrznych i morskich a w tym: czas i rejon zrzutu, skład i uzbrojenie, związek z działaniem wojsk operacyjnych nieprzyjaciela.
6. Propozycje odnośnie potrzeb przeciwdziałania przewidywanym lub istniejącym działaniom nieprzyjaciela.
7. Które z obiektów znajdujących się na terytorium okręgu wojskowego wymagają szczegółowej ochrony i obrony.

Należy podkreślić, że dokonana przez szefa rozpoznania analiza oceny zagrożenia przez nieprzyjaciela jest nie tylko podstawą do podjęcia decyzji przez dowódcę okręgu do obrony, czy do opracowania planu rozpoznania okręgu, ale również służy pomocą do opracowania planów rozpoznania przez poszczególne organa

/działy/ prowadzące rozpoznanie dla własnych potrzeb. W wyniku dokonanej analizy i oceny zagrożenia okręgu określa się potrzeby i zadania wszystkim wykonawcom prowadzącym rozpoznanie na rzecz okręgu wojskowego.

Sprecyzowaną ocenę zagrożenia okręgu wraz z odpowiednimi wnioskami i propozycjami wydział rozpoznawczy przedstawia dowódcy okręgu.

Po wypracowaniu decyzji do obrony przez dowódcę okręgu wydział rozpoznawczy przystępuje do opracowania planu rozpoznania i wydania zarządzeń dla poszczególnych wykonawców.

c/ Planowanie rozpoznania

Planowanie rozpoznania w okręgu, tak jak i ocena zagrożenia opiera się głównie na głębokiej analizie możliwych działań nieprzyjaciela. W okresie pokoju będą to tylko nasze przewidywania i prawdopodobne przypuszczenia, wynikające z aktualnego stanu i dyslokacji sił przeciwnika. W okresie wojny planowanie rozpoznania przez okręg może sprowadzać się do wniesienia poprawek do opracowanej dokumentacji w czasie pokoju względnie może zajść potrzeba opracowania zupełnie nowego planu rozpoznania. W takim wypadku podstawą opracowania planu rozpoznania będzie:

- zarządzenie na rozpoznanie sztabu generalnego;
- decyzja dowódcy okręgu wojskowego do obrony /działania/;
- posiadane wiadomości o nieprzyjacielu i ich ocena;
- ocena obiektów możliwego działania nieprzyjaciela;
- siły i środki rozpoznania znajdujące się w dyspozycji okręgu i poszczególnych wykonawców.

Wydaje się, że forma i treść planu rozpoznania w obronie okręgu wojskowego nie będzie wiele odbiegała od planu opracowywanego w wojskach operacyjnych. Plan rozpoznania opracowywany przez wydział rozpoznawczy okręgu wojskowego może zawierać:

- ogólny cel rozpoznania na obszarze okręgu;
- główny wysiłek rozpoznania, jaki powinny skupić poszczególni wykonawcy /WSzW, wojska obrony wewnętrznej, WOP itd./;
- zasadnicze zadania rozpoznania;
- wykonawcy i terminy wykonania zadań rozpoznawczych;
- terminy i sposoby przekazywania danych z rozpoznania, meldunków i sprawozdań;

- ważniejsze problemy współdziałania poszczególnych organów rozpoznawczych i wymiana informacji;
- podział okręgu na sektory rozpoznania i wyznaczenie odpowiedzialnych dowódców za całokształt problemów związanych z prowadzeniem rozpoznania w wyznaczonym sektorze;
- prośby i potrzeby okręgu wojskowego w zakresie rozpoznania zgłaszane pod adresem sztabu generalnego.

Wydział rozpoznawczy powinien opracowywać plan rozpoznania przy ścisłej współpracy z oddziałem operacyjnym i innymi komórkami sztabu okręgu.

Na podstawie planu rozpoznania okręgu, powinno opracować się dla poszczególnych wykonawców zarządzenia do rozpoznania. Zarządzenie to może obejmować:

- wnioski z oceny zagrożenia przez nieprzyjaciela obszaru okręgu;
- cel, zadania i główny wysiłek rozpoznania;
- zadania sąsiadów /dla województw - zadania wojsk obrony wewnętrznej, WOP i innych, działających na ich terenie/;
- terminy i sposoby przekazywania meldunków i sprawozdań z rozpoznania.

Zarządzenia rozpoznawcze nie zawsze i nie do wszystkich wykonawców mogą być wysyłane w formie pisemnej. Decydować o tym będzie czas oraz potrzeba zaistniałej sytuacji. W wypadku braku czasu zarządzenia takie mogą być przekazywane na podstawie planu rozpoznania technicznymi środkami łączności lub podane ustnie.

Planowanie rozpoznania powinno być procesem ciągłym i z tych względów dokumentu tego nie należy uważać jako coś stałego i niezmiennego. W okresie wojny mogą istnieć sytuacje, które radykalnie zmieniają położenie na obszarze okręgu wojskowego, wyeliminują z działań poszczególne oddziały czy powiaty. Sytuacje takie mogą pociągać za sobą konieczność częściowej a nawet całkowitej reorganizacji rozpoznania, zmiany w podporządkowaniu się i środków rozpoznania, opracowania nowych zadań i przedsięwzięć rozpoznawczych.

d/ Kierowanie rozpoznaniem

Planowanie rozpoznania jest równocześnie jednym z elementów kierowania rozpoznaniem. Samo bowiem planowanie choćby nawet najbardziej doskonale nie rozwiąże zagadnienia ciągłości zbierania i przekazywania wiadomości. Zadania ujęte w planie rozpoznania muszą być doprowadzone do poszczególnych wykonawców, ponieważ oni bezpośrednio są realizatorami planowanych przez okręg zadań.

Kierowanie rozpoznaniem oprócz planowania i stawiania zadań poszczególnym wykonawcom wymagać będzie zapewnienia ciągłego napływu danych z realizacji tych zadań. Głównym ogniwem do którego w sztabie okręgu napływać będą wiadomości z rozpoznania będzie wydział rozpoznawczy - była już o tym mowa wyżej. Spotykana często praktyka organizowania pewnego rodzaju własnego rozpoznania przez różne komórki sztabu wprowadza tylko zamęt w pracy, obciąża nadmiernie środki łączności, a często o tę samą informację zwracają się na zewnątrz w tym samym czasie różne komórki sztabu.

Centralizacja zbierania i rozpowszechniania wiadomości nie powinna dotyczyć sprawozdań specjalistycznych, które powinny być kierowane do odpowiednich komórek sztabu i przez nie powinny być egzekwowane.

W związku z dużą ilością informacji przekazywanych przez różne źródła do wydziału rozpoznawczego okręgu, praca w tym ośrodku powinna być wszechstronna i bardzo dokładnie zorganizowana.

W warunkach statycznych, w jakich pracuje na swoim stanowisku dowodzenia sztab okręgu i inne sztaby terenowe, wskazane jest urządzenie - "ośrodek operacyjno-informacyjny", w którym byłyby eksponowane na bieżąco zarówno graficznie jak i pisemnie wszystkie otrzymywane wiadomości.

Głównym elementem ośrodka operacyjno-informacyjnego byłaby mapa okręgu z wrysowaną za pomocą znaków taktycznych sytuacją na całym obszarze okręgu. Uzupełnieniem mapy okręgu byłyby tablice informacyjne, dotyczące zarówno wojsk własnych jak i nieprzyjaciela - załącznik nr 1 i 2. Tablice informacyjne pozwalają w sposób przeglądowy przedstawić położenie na obszarze okręgu /województwa/, a tablica działań własnych pozwala na sprawne zaangażowanie wojsk

własnych do działań, gdyż najczęściej wymienione są wszystkie posiadane w dyspozycji oddziały i od razu rzuca się w oczy, które nie są zaangażowane w walce.

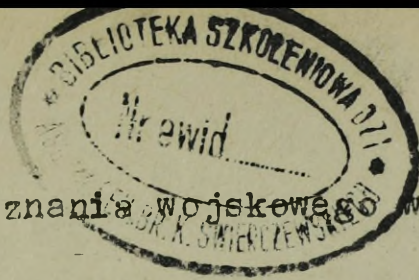
Niezależnie od tego byłaby prowadzona mapa położenia ogólnego w całym kraju. Ośrodek operacyjno-informacyjny byłby miejscem pracy dyżurnego oficera operacyjnego i dyżurnego oficera rozpoznawczego, którzy wraz z personelem pomocniczym czuwaliby nad uaktualnianiem sytuacji w miarę napływu wiadomości.

Znacznym ułatwieniem pracy wydziału rozpoznawczego sztabu okręgu w zakresie zbierania informacji byłaby praca zorganizowana na kierunkach, polegająca na tym, że każde źródło informacji posiadałoby z wydziałem bezpośrednie połączenie obsługiwane przez wyznaczonego na stałe oficera kierunkowego. Oficer ten, współpracujący z jednym tylko "abonentem" byłby doskonale zorientowany w tym co się u niego dzieje. Ilość kierunków zależy od ilości źródeł informacji przekazujących wiadomości do sztabu okręgu. Przy małym nasileniu działań system ten jest nieekonomiczny i należałoby go stosować w sposób selektywny, to znaczy utrzymywać te kierunki, na których odbywają się działania.

V. NIEKTÓRE ZAGADNIENIA PROWADZENIA ROZPOZNANIA NA OBSZARZE OKRĘGU WOJSKOWEGO

Analizując skomplikowaną i bogatą problematykę prowadzenia rozpoznania oraz biorąc pod uwagę różne specyficzne właściwości wykonywanych zadań - dochodzimy do wniosku, że większość zagadnień dotyczących prowadzenia rozpoznania na obszarze okręgu wojskowego rozwiązywanych jest na ogólnie przyjętych zasadach. W szczególności - wymiana informacji z przełożonym i sąsiadami, studiowanie taktyki nieprzyjaciela i warunków lokalnych rejonu działań, a także sposoby i zasady kierowania rozpoznaniem, zasady organizacji łączności rozpoznawania i wiele innych - nie odbiegają zbytnie od ogólnie przyjętych i praktykowanych w rozpoznaniu ogólnowojskowym.

Wydaje się zatem, że przechodząc do rozpatrywania problematyki prowadzenia rozpoznania na obszarze okręgu wojskowego - najbardziej jego istotne właściwości będą dostatecznie jasno wyeksponowane w następujących dwóch zagadnieniach:

1. Podstawowe zasady prowadzenia rozpoznania wojskowego w systemie obrony terytorium kraju.
2. Współdziałanie rozpoznania wojskowego z terenową siecią powiadamiania rozpoznania specjalistycznego.

A/ Podstawowe zasady prowadzenia rozpoznania wojskowego

Traktując rozpoczęcie specjalistyczne w obronie terytorium kraju jako podstawowe źródło wiadomości rozpoznania nieprzyjaciela - należy uznać, że rozpoznanie wojskowe będzie spełniało z reguły rolę pomocniczą w stosunku do rozpoznania specjalistycznego. Będzie ono z pewnością jego niezbędnym i niezwykle ważnym uzupełnieniem. Niekiedy przedsięwzięcia rozpoznania wojskowego będą nawet decydującymi. Ale trzeba mieć na uwadze, że :

- 1/ samo rozpoznanie wojskowe nigdy nie dysponuje dostatecznymi siłami i środkami, aby objąć rozległe obszary wyznaczonych rejonów działania;
- 2/ jeżeli mimo to własnym wysiłkiem będzie usiłowało montować terenową sieć rozpoznania specjalistycznego i powiadamiania - to będzie to musiał być wniosek obliczony na długi okres czasu;
- 3/ nie można przeprowadzić w terenie żadnego przedsięwzięcia rozpoznawczego siłami wojska bez uzgodnienia z organami rozpoznania specjalistycznego;
- 4/ na odwrót - każde poczynanie rozpoznania wojskowego, jeżeli stanowi niezbędne uzupełnienie, czasem jak gdyby "przedłużenie" lub osłonę rozpoznania specjalistycznego - daje w rezultacie wspólnego wysiłku - najlepszy do uzyskania w danych warunkach efekt;
- 5/ jeżeli nawet jakieś przedsięwzięcie rozpoznania wojskowego, wydawałoby się samo przez się osiąga rezultat - to trzeba pamiętać, że podstawowe sprzyjające okoliczności dla osiągnięcia tego sukcesu - stworzyło w tej czy innej postaci wszędzie obecne i stale czynne rozpoznanie specjalistyczne.

Uznanie tych oczywistych pewników, w niczym nie umniejsza roli rozpoznania wojskowego, ani też nie podważa stwierdzenia, że dowódcy i sztaby wojskowe są organizatorami rozpoznania w wyznaczonym im przez okręg rejonach.

Spełniając funkcję pomocniczą w stosunku do rozpoznania specjalistycznego - rozpoznanie wojskowe docierać powinno tam, gdzie rozpoznanie specjalistyczne jest albo niedość skuteczne, bądź nie dysponuje niezbędnymi środkami - albo też tam, gdzie istnieją szanse rozpoznania nieprzyjaciela w sensie fizycznym /do czego stworzyło warunki rozpoznania specjalistyczne, tj., gdzie zachodzi prawdopodobieństwo lub pewność nawiązania z nieprzyjacielem bezpośredniej styczności. Nie oznacza to, że rozpoznanie specjalistyczne takiej styczności nie nawiązuje.

Na odwrót - dzieje się to znacznie częściej, niż w rozpoznaniu wojskowym. Ale^wchodzi tu w grę ocena celowości i skuteczności zużytych sił i środków rozpoznania.

W ten sposób:

1. Rozpoznanie bezpośrednie oddziałów i pododdziałów wojskowych zdobywać będzie szereg wiadomości o nieprzyjacielu i terenie właściwymi sobie sposobami - przez walkę, obserwację, podsłuch, przeszukiwanie podejrzanych okolic i obiektów, wywiady z ludnością, studiowanie zdobytych dokumentów nieprzyjaciela i in. Największą wartość dla okręgu będą miały wyniki rozpoznania prowadzonego w bezpośredniej styczności z nieprzyjacielem /w walce/, gdyż będą wręcz prowadziły do likwidacji rozpoznanego przeciwnika.
2. Działalność pododdziałów rozpoznawczych wojsk OTK - stanowi w całokształcie rozpoznania okręgu kolejny element uzupełniający wysiłki rozpoznania specjalistycznego. Pododdziały rozpoznawcze wykonują najważniejsze zadania rozpoznania wojskowego, albo też działają na kierunkach głównego wysiłku rozpoznania określonego rejonu /obszaru/. Stosują one przy tym wszystkie sposoby rozpoznania wojskowego: wypad, zasadzka, podsłuch, patrolowanie itd.

W szczególności użycie ich jest uzasadnione:

- w trudnych warunkach zidentyfikowania nieprzyjaciela;
- w trudnych warunkach rozpoznania nieprzyjaciela po pozostawionych przez niego śladach i tropienia go;
- w specyficznych warunkach prowadzenia obserwacji i podsłuchu

gdzie sytuacja wymaga użycia drobnych grup zwiadowców ze środkami łączności bądź to jako stałe, bądź to jako ruchome posterunki obserwacyjne w podejrzanej okolicy;

- w wyjątkowo trudnych warunkach prowadzenia przeszukiwań terenu
- na najbardziej odpowiedzialnych kierunkach.

Należy również podkreślić, że pododdziały rozpoznawcze wojsk wykonują szereg zadań samodzielnych, które wyodrębniają je spośród wszystkich elementów rozpoznania na obszarze okręgu. Działania te dzielą się najogólniej na przedsięwzięcia długotrwałe i doraźne. Do przedsięwzięć długotrwałych należą:

- a/ prowadzenie działań rozpoznawczo-dywersyjnych w rejonach opanowanych lub kontrolowanych przez desanty powietrzne /morskie/ lub bandy zbrojnego podziemia^{x/};
- b/ prowadzenie działań "kontrdywersyjnych" w rejonach bazowania i w ustalonych rejonach przebywania dywersantów^{xx/};
- c/ w niektórych wypadkach - utrzymywania na podejrzanych obiektach długotrwałych zasadzek w celu ujęcia dywersantów w razie ich pojawienia się.

x/ Pododdziały rozpoznawcze przenikają do wnętrza opanowanego lub kontrolowanego przez nieprzyjaciela rejonu, prowadząc tam dywersję i rozpoznanie w celu przygotowania pomyślnych warunków likwidacji nieprzyjacielskiego desantu przez odwody wojsk OTK lub innych rodzajów sił zbrojnych. Działania pododdziałów rozpoznawczych przebiegają na ogólnych zasadach działań rozpoznawczo-dywersyjnych.

xx/ Działania "kontrdywersyjne" prowadzone są na ogół według zasad właściwych dla działań dywersyjnych i partyzanckich. Dla uniknięcia zdemaskowania przez nieprzyjaciela "grupy kontrdywersyjnej" zwiadowcy, unikają kontaktów z ludnością /z wyjątkiem zakonspirowanych informatorów i przewodników/, zachowując się jak dywersanci i starają się nawiązać styczność z tymi ostatnimi. Skuteczność ich działań wraasta w miarę poznawania terenu, trybu życia dywersantów, stosunków dywersantów z ludnością, jej współpracy itp. "Grupy kontrdywersyjne" prowadzą długotrwałe działania głównie w rejonach bazowania i operowania dywersantów, w rejonach obiektów ich zainteresowania - prowadząc rozpoznanie przeciwnika, zapobiegając dywersji i udaremniając jego poczynania a także podejmując niekiedy działania zaczepne /wypadki, zasadzki/ w celu likwidacji rozpoznanych grup dywersyjnych lub band zbrojnego podziemia.

Do charakterystycznych przedsięwzięć doraźnych można zaliczyć:

- a/ wypadki organizowane na bazy, punkty kontaktowe, miejsca odpoczynku dywersantów;
- b/ najczęściej - zasadzki pojedyncze lub cały ich system obliczony na odciążenie styczności z nieprzyjacielem poruszającym się po znanych lub przypuszczalnych marszrutach.
- 3/ Rozpoznanie powietrzne - prowadzone jest głównie przez obserwację i patrolowanie z samolotów i śmigłowców wojsk OPK. Głównym jego zadaniem na obszarze okręgu wojskowego jest wykrywanie i obserwacja nieprzyjaciela oraz naprowadzanie na niego wojsk. W ten sposób rozpoznanie powietrzne WOPK jest uzupełnieniem obserwacji naziemnej - w sytuacjach, gdy ta ostatnia jest niemożliwa albo wymaga wzmocnienia i uzupełnienia w tej formie.
- 4/ Rozpoznanie środkami radiotechnicznymi prowadzone przy pomocy radiopamiętania i podsłuchu odgrywa w systemie rozpoznania okręgu istotną rolę - a w niektórych wypadkach staje się najpewniejszym źródłem wiadomości. Dane o nieprzyjacielu zdobyte tą drogą mają - podobnie jak w innych rodzajach rozpoznania wojskowego - duże znaczenie dla identyfikacji, potwierdzania i uzupełniania wiadomości, ale nierzadko służą do umiejscowienia przeciwnika, co stanowi jeden z głównych celów rozpoznania.

B/ Współdziałanie rozpoznania wojskowego z terenową siecią powiadamiania rozpoznania specjalistycznego.

Wiadomości o nieprzyjacielu zdobywane przez rozpoznanie specjalistyczne i przekazywane w jego terenowej sieci powiadamiania - mają, jak to już było wskazane - znaczenie podstawowego źródła dla sztabów wojsk wewnętrznych oraz dla całego systemu rozpoznania okręgu. Na zapewnienie szybkiego i sprawnego dostępu tych wiadomości musi być stale zwrócona uwaga wszystkich sztabów. Ale trzeba pamiętać, że rozpoznanie specjalistyczne jest bardzo uniwersalnym rozpoznaniem, że w powodzi docierających do niego z terenu wiadomości trzeba dopiero wyselekcjonować te, które stanowią rzeczywistą wartość.

Rozpoznanie specjalistyczne dysponuje zawsze możliwościami skierowania odpowiednich wysiłków na zdobycie takich wiadomości, które będą interesowały odpowiednie sztaby wojsk wewnętrznych, OTK, powiatowe bądź też wojewódzkie sztaby wojskowe czy inne. Wydział rozpoznawczy sztabu okręgu wojskowego powinien być w niektórych wypadkach inspiratorem rozpoznania specjalistycznego, skierowując jego zainteresowanie i wysiłek na te obiekty i rejony, które traktuje jako decydujące lub ważne dla całokształtu rozpoznania nieprzyjaciela w interesującym go rejonie.

Dalej - ponieważ sieć powiadamiania rozpoznania specjalistycznego bardzo często opiera się na prymitywnych lub nie-byt doskonałych środkach łączności zwłaszcza na najniższych /a przy tym chyba najważniejszych/ szczeblach - wszystkie sztaby /komórki/ organizujące rozpoznanie winny udzielić pomocy organom rozpoznania specjalistycznego, aż do wydzielenia własnych środków łączności dla wzmocnienia ich systemu, przynajmniej w najważniejszych w tym lub innym okresie działań rejonie.

Między rozpoznaniem wojskowym a rozpoznaniem specjalistycznym winien zatem być utrzymywany na wszystkich szczeblach ciągły kontakt, styczność osobista dowódców, ciągła konsultacja i wzajemna informacja, ze strony sztabów wojskowych wojsk wewnętrznych, powiatowych i wojewódzkich sztabów wojskowych winna wyraźnie zaznaczać się organizatorska rola w zakresie rozpoznania przeciwnika, któremu rozpoznanie specjalistyczne i jego sieć powiadamiania dają nieocenione usługi.

Jakkolwiek rozpoznanie specjalistyczne prowadzone będzie w całym wyznaczonym oddziałowi wojsk wewnętrznych obszarze /strefie/ - to jednak jego główny wysiłek skupić się będzie na tych rejonach, które dają największe prawdopodobieństwo szybkiego rozpoznania nieprzyjaciela. Są to przypuszczalne rejony bazowania i przypuszczalne obiekty zainteresowania nieprzyjaciela w terenie.

Na te rejony i obiekty kieruje się główny wysiłek rozpoznania specjalistycznego i stosownie do tych potrzeb organizuje się sieć powiadamiania, która obejmuje:

a/ w rejonach bazowania nieprzyjaciela - sieć powiadamiania w systemie terenowych grup samoobrony LOK, w systemie terenowej administracji lasów państwowych, ORMO itp.;

b/ w rejonach przyległych do ważnych obiektów, mogących być przedmiotem zainteresowania dywersji nieprzyjaciela - sieć powiadamiania w systemie straży ochronnych na obiektach, straży ochrony kolei i załóg PKP, personelu placówek i urządzeń łączności, służby drogowej itp.

Wszystkie te ogniwa i elementy systemu powiadamiania włączając się do systemu organizowanego przez organa rozpoznania specjalistycznego /MO/ od najniższego szczebla począwszy, tworząc osobne ogniwa sieci powiadamiania dla każdego przypuszczalnego rejonu bazowania i każdego potencjonalnego zagrożenia obiektu. Z kolei każde takie ogniwo podłącza się w ten sposób w ogólną sieć powiadamiania powiatu, województwa, okręgu.

Dowódcy i sztaby wojsk wewnętrznych dowiązują się na odpowiednich szczeblach do ustawionej w ten sposób terenowej sieci powiadamiania. Sztaby brygad /pułków/ będą z reguły współpracowały z KPMO w swoich rejonach rozmieszczenia, dowódcy batalionów, kompanii, plutonów dowiązywać się będą zazwyczaj do sieci powiadamiania na szczeblu posterunków MO w wyznaczonych im sektorze rozpoznania.

W podsumowaniu rozważań na temat dwóch poruszonych problemów prowadzenia rozpoznania na obszarze okręgu wojskowego możemy stwierdzić, że :

- a/ efekty rozpoznania na obszarze okręgu w systemie OTK przede wszystkim będą uzależnione od ścisłej współpracy rozpoznania wojskowego z organami rozpoznania specjalistycznego;
- b/ ciągłość dopływu informacji do wydziału rozpoznawczego sztabu okręgu uzależnione jest przede wszystkim od organizacji łączności i powiadamiania;
- c/ rola okręgu wojskowego w zakresie prowadzenia rozpoznania będzie sprowadzała się głównie do koordynacji zadań rozpoznawczych oraz organizacji współdziałania poszczególnych ogniw i komórek prowadzących rozpoznanie. Przedsięwzięcia te powinny być uwzględnione w planie rozpoznania okręgu opracowanym przez wydział rozpoznawczy.

VII. ZAKOŃCZENIE I WNIOSKI

Rozpoznanie na szczeblu okręgu wojskowego opiera się przede wszystkim na żmudnym, skrupulatnym zebraniu wiadomości od rozmieszczonej w terenie statycznej siatki rozpoznawczej charakteryzującej się tym, że nie może być ona "ruszona" z miejsca, gdyż podobnie jak siatka wywiadu składa się z wywiadców - rezydentów, którzy mogą działać w określonym, znanym im środowisku.

Tego rodzaju rozpoznanie nie może w pełni zapewnić wszystkich informacji jakie potrzebne są do działania wojsk, ponieważ nie może prowadzić rozpoznania inaczej jak drogą obserwacji, a ten sposób rozpoznania nie jest w stanie wykryć wszystkiego.

Z tej przyczyny konieczne jest w pewnych okolicznościach uzupełnienie terenowej, statycznej siatki rozpoznawczej rozpoznaniem ruchomym, zdolnym wkroczyć tam, gdzie nie sięga obserwacja, zdobyć wiadomości - jeśli trzeba - walką.

Dynamiczne sytuacje na obszarze okręgu mogą powstać po uderzeniach jądrowych oraz po wysadzeniu desantu. W tych sytuacjach terenowa sieć rozpoznania może nie spełnić zadania, gdyż znajdzie się w zasięgu działania nieprzyjaciela, najczęściej bez możliwości przekazania swoich spostrzeżeń z obserwacji. W takich wypadkach rozpoznanie musi przyjść z zewnątrz, przy czym najszybszym środkiem będzie samolot lub śmigłowiec.

Rozpoznanie na obszarze okręgu wojskowego jest procesem ciągłym, sięgającym początkiem okresu pokoju, w którym to okresie dokonywane są pewne obserwacje czynników, które mogą mieć wpływ na położenie okręgu w czasie wojny. Prowadzone są studia terenowe dla oceny możliwości działań nieprzyjaciela na obszarze okręgu i dla oceny ewentualnych skutków tych działań.

W przedstawionym materiale pominięte zostały takie zagadnienia rozpoznania jak rozpoznanie skażeń, rozpoznanie związane z tranzytem wojsk operacyjnych, rozpoznanie związane z psychologicznym oddziaływaniem nieprzyjaciela itd. Zagadnienia te są również przedmiotem zainteresowania okręgu i wymagają odrębnego potraktowania.

Załączniki 2 na 2 ark.

OPRACOWAŁ :
ADJUNKT RWIAO

ppłk dypl. St. CZYŻKOWSKI

Wydrukowano w 100 egz.

Egz. nr. 1-100 B.T.

Wyk. ppłk Czyżkowski

Druk. Cz.B. dn. 14.02.69r.

Nr. ks. 0149/0270/WW

Korol. autor

Załącznik nr 1

TABLICA INFORMACYJNA

/Działania nieprzyjaciela/

Data

Lp.	Godz.	Miejsce działania /wykrycia/	Opis działania	Identyfikacja npla /siły/	Przeciwdziałanie własne	Uwagi:
1	2	3	4	5	6	7

Podpis
prowadzącego tablicę informacyjną

Załącznik nr 2

TABLICA INFORMACYJNA

/Działania własne/

Data

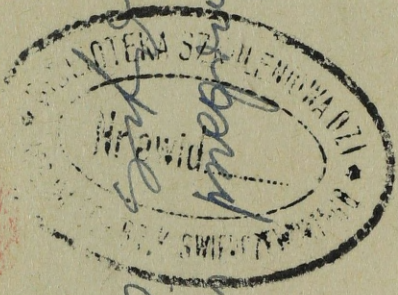
Lp.	Jednostki	M.p.	Godz.	Miejsce /kierunek rejon, obiekt/ działania	Zadania /opis działania/	Przewidywany czas działania	Uwagi
1	2	3	4	5	6	7	8

Podpis
prowadzącego tablicę informacyjną

.....

Zad.

Plan rozprawy o W na obrzeżach
obrony OW. 2A do regionu wyjątkowego
Cele rozprawy.

- 1.
- 2.
- 3.

Zad. rozprawy	wskazanie informacji	kierunek rozprawy	zakres
I. obrzeża organizacyjne	rozprawy o organizacji	rozprawy o organizacji	zakres
II. Wskazanie	rozprawy o organizacji	rozprawy o organizacji	zakres
III. Wskazanie	rozprawy o organizacji	rozprawy o organizacji	zakres